

ХАУДУЮДЕНЬКІ БУЛИ!

Славутицька лабораторія з допомогою США виросте в науковий центр України

Славутицька лабораторія міжнародних досліджень і технологій виникла в 1997 році. За невеликий проміжок часу вона зробила значний внесок у розвиток міжнародного співробітництва з питань атомної енергетики, радіоекології, дозиметрії, дезактивації і поводження з радіоактивними відходами, охорони довкілля тощо.

Але перш ніж поговорити про напрями діяльності лабораторії, запрошуємо здійснити невеличку екскурсію по її офісу.

Перше, що впадає в очі, — надзвичайна чистота і охайність в усіх приміщеннях. В такій обстановці люди, здається, просто не можуть собі дозволити працювати недбало, сховавши руки в кишені.

А тепер давайте дивуватися разом. Ось у конференц-залі встановлено великий телеекран. Це — система відеозв'язку, з допомогою якої за хвилину можна викликати американське місто Річленд і поговорити з мешканцями тихоокеанського краю. Про що? Зрозуміло, про діло. Співробітники лабораторії, працівники Чорнобильської АЕС, представники влади чи ділових кіл Славутича час від часу спілкуються з американськими колегами, узгоджують дії щодо спільних проєктів. А з певного часу почалися і регулярні відеоконференції школярів Славутича та Річленда. Ми, звичайно, й про діло говоримо, й встигаємо поусміхатись одне одному: хто ж втрачатиме свій шанс похизуватися задарма?! А втім, не задарма: за все платять дорослі — працівники Тихоокеанської північно-західної національної лабораторії США, розташовані в Річленді, та їхні славутицькі колеги. Он як!

А що в цій кімнаті? Ага: комп'ютерний банк ядерних даних. Ова!

Привітні співробітники пояснили нам, що банк містить в собі майже всі відомі в світі бібліотеки цифрової і реферативної інформації, необхідної для проведення інженерних розрахунків в усіх галузях ядерного паливного циклу. Додамо по секрету (цитуйте! щоб ніхто не підслухав!): банк один з найбільших у світі. І "перекачували його капітали" електронним зв'язком просто з Річленда в Славутич протягом багатьох-багатьох діб. Начувайтесь, хакери!..

Ідемо далі. "Хаудуюдєнькі були!" Мимоволі захотілось так вигукнути слідом за відомими гумористами, коли перед нами відчинились двері лінгафонних

класів. Оце фантастика! Сідаєш за стіл, вдягаєш навушники, вмикаєш магнітофон — і... починаєш говорити справжнісінькою англійською. Звичайно, якщо добре засвоїш урок. А як ні? Тоді твій словник мало чим відрізняється від глосарія йоркширського порсятка.

У двох лінгафонних класах з допомогою досвідчених викладачів успішно оволодівають англійською спеціалісти Чорнобильської АЕС, що виконують роботи за спільними проєктами, а також чимало мешканців міста, які бажають вивчити мову міжнародного спілкування...

І нарешті перед нами — найповажніші двері. Проте постукаємо в них трохи згодом. А до цього обміркуємо побачене і почуте.

Як нам пояснили, ідея створення наукового центру, який би займався питаннями атомної енергетики, виникла відразу після розпаду СРСР. Для розв'язання названої проблеми існували відокремлені організації, які займалися нею частково. А як звести під одним крилом такі напрями діяльності — експлуатацію АЕС, виведення енергоблоків, що відпрацювали встановлений термін, з експлуатації, поводження з радіоактивними відходами, підвищення безпеки ядерних об'єктів? Зрештою проблемою було розглянуто на урядовому рівні. З 1995 року почали розробляти окремі документи та схеми для створення відповідної організації. У 1996 році Указом Президента України засновано Чорнобильський центр з проблем ядерної безпеки, радіоекології та радіоекології. А незабаром утворили відділення цього центру — Славутицьку лабораторію міжнародних досліджень та технологій, яка безпосередньо займається науково-технічними, інженерними питаннями безпеки експлуатації АЕС, виведення їх з експлуатації, ядерно-радіаційної безпеки.

До складу лабораторії входять два основні підрозділи: Лабораторія інженерних розробок і технологій та Міжнародна радіоекологічна лабораторія, яка віднедавна забезпечує проведення досліджень в галузі радіоекології в зоні відчуження та на промисловій території Чорнобильської АЕС.

Проблеми атомної енергетики — актуальні в усьому світі. Україна поки що не має достатнього досвіду такої роботи, але тут багато досвідчених спеціалістів, які можуть виконувати проєкти не гірше західних колег. Мова йде про роботу в досить складному і не-



безпечному сегменті ринку за умов жорсткої конкуренції. Українські фірми мають добре підготуватися до ринкових відносин.

Хоча Славутицька лабораторія — молода установа і їй надзвичайно важко конкурувати з лідерами галузі, тим не менше вона бере активну участь в тендерних заходах, реалізує деякі проєкти і перемагає в нелегкій боротьбі.

Лабораторію створено в рамках Програми з міжнародної ядерної безпеки при підтримці Міністерства енергетики США, зокрема його відділу міжнародної ядерної безпеки та співробітництва, який очолює пан Террі Леш. До речі, доктор Т.Леш недавно удостоєний почесного знака мерії Славутича "За особистий внесок у розвиток міста".

Основним партнером славутичан є Тихоокеанська північно-західна національна лабораторія США в місті Річленді. Історії цих двох міст дуже схожі, не дивно, що і проблеми, які доводиться вирішувати Славутицькій лабораторії, дуже схожі на річлендські. Це — і безпека закриття АЕС, і забезпечення роботою досвідченого персоналу Чорнобильської станції, і надання роботи молоді, що, закінчуючи навчання у вузах, повертається до міста.

... Певно, тепер час відчинити двері, перед якими ми з вами зупинились. Тут чекає на нас директор лабораторії Анатолій Володимирович Носовський. Він люб'язно погодився розповісти про сьогодення і перспективи установи, яку очолює.

— У будь-якого підприємства в Україні нині одні і ті ж турботи. В умовах краху економіки або ж її перехідного періоду потрібно не тільки вижити, але й розвинути. Для нас найголовніше — розвиватися, створюючи робочі місця, допомагати процвітання міста. Не хочеться, щоб люди виїжджали за кордон у пошуках роботи. Вони можуть сприяти поступу

вітчизняної енергетики.

Пан Носовський розповів, що розширення діяльності Славутицької лабораторії пов'язане з можливістю фінансування. Зараз вона працює на замовлення західних партнерів, зокрема Сполучених Штатів Америки, Франції, Великої Британії. Але ці зв'язки мають все ж таки тимчасовий характер. Тому лабораторії треба обов'язково виходити на національний ринок.

— У майбутньому плануємо вирости в провідний інститут України, який буде спроможний надавати наукову і методичну підтримку вітчизняному ядерному енергетичному комплексу, — сказав Анатолій Володимирович.

... Не всі проблеми, якими доводиться займатися А.В.Носовському та його колегам, доступні розумінню сьогоденного школяра. Але ми твердо зрозуміли: у нашого Славутича є майбутнє. На нього й працює лабораторія.

Ольга ПОНОМАРЕНКО

ВІД РЕДАКТОРА-КОНСУЛЬТАНТА. Як повідомили американські колеги, річлендсько-славутицька книга в подарунковому варіанті має побачити світ до наступного Різдва. Пробний тираж — 300 примірників. Остаточна її назва поки що не оголошується. Інформація про вихід книги найближчим часом з'явиться в Інтернеті.

Хотілось би відзначити ініціативну участь в анонсованому виданні славутицьких організації, зокрема, Славутицької лабораторії міжнародних досліджень та технологій, відділу освіти Славутицького міськвиконкому, міського методичного центру. На мою думку, доробок наших школярів був би не таким цікавим без чужої допомоги школярам учительки української мови та літератури Тетяни Миколаївни Гавриш.